

Celek a celky

To, že se ve svých zkušenostech setkáváme nikoli pouze s hromadami, ale také s celky (které mají oproti hromadám něco navíc, co však nemůžeme samostatně učinit předmětem svého zkoumání), nám musí dříve nebo později otvírat porozumění pro otázku, co je vlastně „svět“: je to obrovská hromada – anebo to je navíc také celek? Náleží do „světa“ jen to, co nám je nějak dostupné – anebo ke světu bytostně náleží také – a dokonce zejména – to, co nám předmětně dostupné není? K čemu se můžeme nějak přiblížit jen nepřímo, oklikou, jen v reflexi a „spekulativně“? Ať už je tomu v případě „světa jako celku“ jakkoliv, rozhodně to platí o jednotlivých celcích: žádný vnitrosvětový celek nemůžeme myšlenkově uchopit jen zvenčí, z pozice pozorovatele, neboť k celku náleží zejména to, že je sám k sobě a do sebe soustředěn, že může a musí dbát na svou jednotu a tedy celkovost, integritu. Jinak řečeno: že má své „nitro“, svou niternou, ne-předmětnou (a nezpředmětnitelnou, tj. předmětně neuchopitelnou) stránku. V zásadě svět nemusí být sám celkem, neboť i tak má svou nepředmětnou stránku (či přesněji: své nepředmětné stránky), byť do pravé integrity nesjednocenou.

(Písek, 160513-1.)